

Valhetta ja vedätyksiä - näin kirjoittivat lehdet

Aamulehti 28.9.2007 / Jussi Suvanto

VOIKO ILMAN VALHETTA ELÄÄ?

Eräs Valhetta ja vedätyksiä esityksen keskeisistä kysymyksistä heitetään ilmaan lähes ohimennen: Voiko elämä olla yhtä aikaa onnellista ja merkityksellistä? Lopullista vastausta ei anneta, niin kuin ei juuri muihinkaan esille nouseviin kysymyksiin. Esitys jättää katsojansa epävarmuuden tilaan, eikä mitään lyödä lukkoon. Totuuden sisältävä kirjekuori jää avaamatta. Teatteri Siperia on ottanut tällä kertaa lähtökohdakseen valheet, joita ihmiset kertovat itselleen ja toisilleen. Näytelmä pohtii, onko eläminen ilman valhetta edes mahdollista. Jos haluamme kokea elämämme onnellisena tai merkityksellisenä, vaatiiko se väistämättä jonkinlaista valehtelua? Työryhmässä rakennettu esitys on Kaikki se rakkaus mikä sinulle kuuluu näytelmän tavoin kollaasi henkilöistä, tilanteista ja tarinoista. Tällä kertaa ylenpalttinen rönsyily jää vähemmälle ja sävyt ovat tummempia. Tragiikka iskee äkkivierävaamatta hauskuuden keskelle, mutta huumori jää silti väijymään taka-alalle.

Sisäisiä ääniä

Koominen ja traaginen sekoittuvat hienosti etenkin näyttelijä Turkka Huttusuon (Tuukka Huttunen) hahmossa. Ensin hän saa yleisön repeilemään kammottavan huonoilla koe-esiintymisillään, mutta heti perään hiljentää heidät epätoivollaan. Heittelehtiminen maanisen itseluottamuksen ja synkän aallonpohjan välillä on kuvattu juuri sopivasti paisutellen. Antti Mikkola puolestaan kuvaa konsultti Joonaksena ihmistä, joka on rakentanut koko maailmansa uskomisen varaan. Hänen motivointiluentonsa ei sorru helppoon huumoriin, vaan näyttää, kuinka vetoava on ajattelutapa, jossa kaikki haaveilemamme on mahdollista saavuttaa. Mikkolan näyttelijäntö on täyssä sävyjä ja tarkasti havainnoituja yksityiskohtia. Tummmimmat värit näytelmään tuo Eedin (Marika Heiskanen), skitsofreenikko, joka ei luota enää mihinkään, kaikkein vähiten itseensä. Hänen lapsuusmuistonsa ja sisäiset äänensä sekoittuvat vaikuttavasti arvoitukselliseksi ja pysäyttäväksi tarinaksi, jota jää pohtimaan vielä pitkäksi aikaa.

Haastaa ajatteluun

Siperian ryhmälähtöinen työtapana näkyy luontevana näyttämönkäyttönä, vaivattomana yhteisnäyttelemisenä ja tekstin ja fyysisen ilmaisun sulautumisena kiinteästi yhteen. Metodi tuo esitykseen myös aitoa moniäänisyyttä, joskin myös rosoisuutta. Toisaalta myös irralliset ja vähemmän toimivat kohtaukset puolustavat paikkaansa kokonaisuudessa. Esitys kommentoi koko ajan itseään, pelaa teatterin ja todellisuuden tasoilla ja haastaa yleisöä omaan ajatteluun. Ensimmäisen vuoden huuman jälkeen Teatteri Siperia on selvästi onnistunut pitämään päänsä kylmänä ja jatkamaan kehittymistään. Katsojilla on lupa odottaa heiltä vielä paljon.

Helsingin sanomat 28.9.2007 / Lauri Meri

TEATTERI SIPERIAN UUTUUS ON TÄYDELLINEN VEDÄTYS

”Susi tulee, susi tulee”, hokevat lapsen, eikä kukaan usko heitä, vaikka kaikki odottavat vain sutta. Tamperelaisen Teatteri Siperian ryhmätyönä syntyneen näytelmän hyttävänä teemana on yksiselitteisesti kuolema.

Kuoleman edessä ei auta, vaikka kävelisi lauta päässä, kuten television keskusteluohjelmassa haastateltava pariskunta, tai saisi musikaalin pääroolin, kuten koe-esiintymisissä sinnikkäästi juokseva näyttelijä, tai onnistuisi houkuttelemaan ihmiset verkostomarkkinoinnin pariin, kuten Ferrarista haaveileva konsultti. Maailma on muuttunut niin surkuhupaisaksi, ettei siitä irtoa enää muita vakavasti otettavia aiheita kuin kuolema.

Näytelmä on rakenteeltaan sketsimäinen ja henkilöhahmot kulahtaneen tuttuja, mutta onko se työryhmän vai ympäröivän todellisuuden vika? Valhetta ja vedätyksiä rikkoo nimensä mukaisesti kaikkia konventioita. Aggressio on kuitenkin enemmän sisäistä laatua, eikä esityksen toteutuksessa tavoitella mitään avantgardea. Yleisön kimppeun ei käydä fyysisesti, mutta koko teatteri-instituutio kyseenalaistetaan aika perusteellisesti.

KESKENERÄINEN VIKATEMIEHEN HUIPUTUS

Parin vuoden ikään ehtinyt Teatteri Siperia on osoittanut esityksillään olevansa huomion arvoinen. Varsinkin ryhmän esikoinen, Teatterikesän pääohjelmistoon valittu Kaikki se rakkaus mikä sinulle kuuluu, osoitti miten kolmekymppisten sukupolvesta puhutaan omaäänisesti. Nyt ryhmä on vaihtanut esityspaikkansa lastenteatteri Ahaan tilasta Tampereen komediateatterin upouudelle päänäyttämölle. Mitättömän maantieteellisen muutoksen myötä ryhmän aiemmin niin voimakas liekki on hiipunut keskinkertaiseksi.

Valhetta ja vedätyksiä käsittelee kuolemaa. Tarinan keskiössä seisoo Eedin (ilmaisuvoimainen Marika Heiskanen), jonka kuolemaan johtavaa tietä näytelmän tarina reunustaa. Eedinin matkakumppanit ovat hänen sotaveteraani-isoisänsä (Samu Stenberg) ja nuorena nukkunut Peppiina-sisko (Minka Kuustonen).

Sivupoluilla näyttäytyvät näyttelijä Turkka Huttusuo (Tuukka Huttunen), jolle lahjoitetaan kovilla kauppaehdoilla kaikki mahdollinen onni, ja nestesaippua-myyjä Joonas (Antti Mikkola), jonka vaimo sairastaa syöpää. Kuolema kiertää hahmojen ympärillä ja näyttää miten kukin siihen valmistautuu: uhmaten, sopeutuen tai anteeksipyytäen.

Teatteri Siperian aiempien esitysten rakkaus nousi työryhmävetoisesta työskentelytavasta. Ohjaajan johdolla rakennetut tarinat olivat omakohtaisia, eikä niistä puuttunut terävää ja älykästä huumoria. Nyt ohjaaja on jätetty pois ja se näkyy. Ohjaajattomuuden myötä tarinasta on kadonnut kokoava voima, ja tarkoituksellisen riekalemainen muoto toistaa itseään. Esityksessä pyritään esimerkiksi luomaan jännitettä esittelemällä hahmojen oikeat motiivit ja luonteet yllätyksinä. Siis tyyliin: ensin hassuttelua viisi minuuttia ja sitten yksi järkyttävä repliikki. Dramaturginen tehokeino pyörähtää röstöviljelyksi.

Onneksi Valhetta ja vedätyksiä on pullollaan huumoria. Esimerkiksi Huttusen epätoivonen työnhaku ajaa miehen West Side Story -koe-esiintymisen kautta maailman huonoimmaksi stand-up-koomikoksi, jonka vitsit kulkevat tyyliin ?somali jäätyy Suomen talvessa?. Tv-ohjelma Onnellisuusvekkari taas pureutuu onnellisuuden tavoittelemiseen. Haastateltavat ovat löytäneet onnen lautaa tai ruuvipuristinta päänsä päällä pitämällä. Hauskanpidosta huolimatta tarinan viimeinen veto on kadoksissa. Itse asiassa esitys vaikuttaa keskeneräiseltä. Siperian meininkiin halajaisi ryhtiä ja rakennetta, sillä ehkä sitä kautta liekkiin saisi lisähapetta.

Etelä-Suomen sanomat, 30.9.2007 / Ilkka Kuosmanen

HEI, ME HUIJATAAN KUOLEMAA!

Teatteri Siperian Valhetta ja vedätyksiä on kevyt teatterileikki vakavasta aiheesta.

Harvoin alkaa ensi-ilta näin koskettavasti. Antti Mikkola nieleksii kyneleitä tyhjällä näyttämöllä ja kertoo näyttelijä Mikko Bredenbergin joutuneen muutama tunti sitten hirvikolariin. Mikko on selvinnyt hengissä, mutta on sen verran järkyttynyt, ettei pysty tänään näyttelemään. Teatteri Siperian yrittää nyt vetää näytelmän läpi varamiesvoimin. Kuolema kulkee hetkisen kanssamme. Kunnes Mikkola seuraavassa lauseessaan pahoittelee varamiehen olevan nyt hieman humalassa, sillä synttärijuhlat ovat alkaneet aikaisin. Että sellainen "hirvikolari". Ja olisihan se pitänyt arvata, kun kappaleen nimi on Valhetta ja vedätyksiä.

Tuore tekotapa

Teatteri Siperian jatkaa samaa kevyttä ja vakavaa toisiinsa leikkaavaa linjaa läpi koko esityksen. Lopputuloksen aon itsenään aktiivisesti kommentoiva teatterileikki, joka liikkuu rivakasti naurusta itkuun ja takaisin. Vuosi sitten aloittanut kolmekymppisten ryhmäteatteri on korostanut aiemminkin kollktiivista tekotapaa, mutta nyt metodi on viety äärimilleen. Ohjaajaa ei ole, sen parmin kuin käsikirjoittajaakaan tai lavastajaakaan. Siihen nähden näytelmän repaleiset ainekset pysyvät kasassa hämmästyttävän hyvin. Liki tyhjälle näyttämölle rakentuu tyyllilajipoturi, jonka käänteissä parodioidaan muun muassa sotaveteraaneja, uskontoa ja kaksinaismoralistista mediaa. Vaikka teksti on toisinaan melko sapekas eikä aina niinkään tuore, jää päällimmäiseksi mielikuvaksi sittenkin käsittelytavan miellyttävä yllätyksellisyys. Se näyttää ja kyselee, ei selitä tai paasaa.

Kolme valhetta

Kaiken hälyn keskeltä erottuu kolme välähdyksenomaista tarinaa, joita sitoo toisiinsa valheellisuus. Kovasti tähtinäyttelijäksi halajava Turkka Huttusuo (Tuukka Huttunen) saa hetkeksi kaiken, mistä unelmoi – siis Tony'n roolin West Side Storyssa ja kokonaisen perheen – ja maksaa siitä hengellään. Konsulttibisnestä pyörittävä Joonas (Antti Mikkola) myy mailman parasta nestesaippuaa ja Maranellon-punaisia unelmia, vaikka vaimo on kuolemaisillaan syöpään. Se on sitä elämänlaatua, että sulkeistetaan ikävät lainalaisuudet pois mielestä. Skitsofreniaa sairastavan Eedinin (Marika Heiskanen) elämän valheet ovat muita todellisempia, alkaen sotaveteraani-isoisän (Samu Stenberg) ja tapaturmaisesti kuolleen Peppiina-siskon (Minka Kuustonen) välisestä epäsovinnasta suhteesta. Eedinin kautta avautuvat myös näytelmän vahvimmat väitteet. Eedin olemme me kaikki, jotka sepi-tämme ympärillemme erilaisia illuusioita selviytyäksemme arkipäivästä jokakuinkin järjissämme. Ehkä kuolema ei näekään meitä, jos vetäydymme valheidemme taakse piiloon?

Omituinen loppu

Kaikesta kivasta huolimatta lopulta tuntuu siltä, että ainekset ovat lopahtaneet tekijöiltä hieman kesken, sillä kaksituntinen näytelmä tyytyy usein puraisemaan itseään häntään sen sijaan, että yrittäisi vetää lankoja yhteen. Loppu on luvalla sanoen omituinen. Vaikka Queenin Who Wants to Live Forever on loistava ja koskettava biisi, en ole avian varma, voiko edes parodista tragikomedialla lopettaa sen esittämiseen lavalla mahtipontisena lip-syncinä.